

S'Esclop

12

Quadern cultural

II època, any II

3,00 €

Mallorca, novembre-desembre 2003

Carl Michael Bellman
Vicenç Calonge
Jean Chatard
M. Àngel Colomar
Empar Delgado
Aina Ferrer
Bartomeu Fiol
Joan Fullana
Albert Herranz
Jean-Yves Le Guen
Miquel Àngel Lladó
J. F. López Casanovas
Alfons Navarret
Jordi Pàmias
Ponç Pons
Francesca Pujol
Bartomeu Ribes
Rafel Serra
Maties Tugores
Josep Ferran Valls
Tomeu Vanrell

Il·lustracions:

Brunet
Francesc Calvet
Miquel Àngel Colomar
Joan Costa
Pere Ferrer
Lluís Florenç
Raquel Ramos
Toni Riera
Gabriel Rotger
Tòfol Sastre
Gaspar Servera
Miquel J. Servera

Francesc Calvet

Editor: **S'Esclop**
associació cultural

Director:
Joan Fullana
<joanfullana@terra.es>

Consell de Redacció:
Rainelda Palerm
Gaspar Servera
Miquel J. Servera
Magdalena Vidal

Administració:
S'Esclop

Apartat de correus 332
07181 Palmanova (Calvia)

Telèfons:
971 - 686709
971 - 439209
971 - 693933
Fax:

971 - 734012
<sesclop@hotmail.com>

Publicitat:
639 - 954223

Coberta:
Francesc Calvet

Disseny:
Joan Fullana
&
Miquel J. Servera

Tractament d'imatges:
J. Domènech
&
Miquel J. Servera

Impressió:
Loracar SL

Dipòsit legal:
PM-2551-2003

Carl Michael Bellman	22
Vicenç Calonge	26 i 27
Jean Chatard	30
Miquel Àngel Colomar	32
Empar Delgado	15
Aina Ferrer Torrens	13
Bartomeu Fiol	10
Joan Fullana	31
Albert Herranz Hammer	22
Jean-Yves Le Guen	20
Miquel Àngel Lladó Ribas	7 i 14
Joan F. López Casasnovas	17
Alfons Navarret i Xapa	15
Jordi Pàmias	16
Ponç Pons	5
Francesca Pujol Figuera	28
Bartomeu Ribes Guasch	29
Rafel Serra Costa	23 - 25
Maties Tugoresi i Garau	21 i 30
Josep Ferran Valls	15
Tomeu Vanrell Salas	19

Il·lustracions:

Brunet	21
Francesc Calvet	1 i 19
Miquel Àngel Colomar	32
Joan Costa	16
Pere Ferrer	26 i 27
Lluís Florenç	30
Raquel Ramos	9
Toni Riera	16
Gabriel Rotger	5
Tòfol Sastre	25
Gaspar Servera	29
Miquel J. Servera	10 i 11

S'ha fet un tiratge de 501 exemplars numerats del 0 al 500. Aquest és el número 8.

S'Esclop no té el suport econòmic de cap institució privada ni rep ajudes de cap organisme autonòmic o municipal.

2a. editorial / Memòria 2003

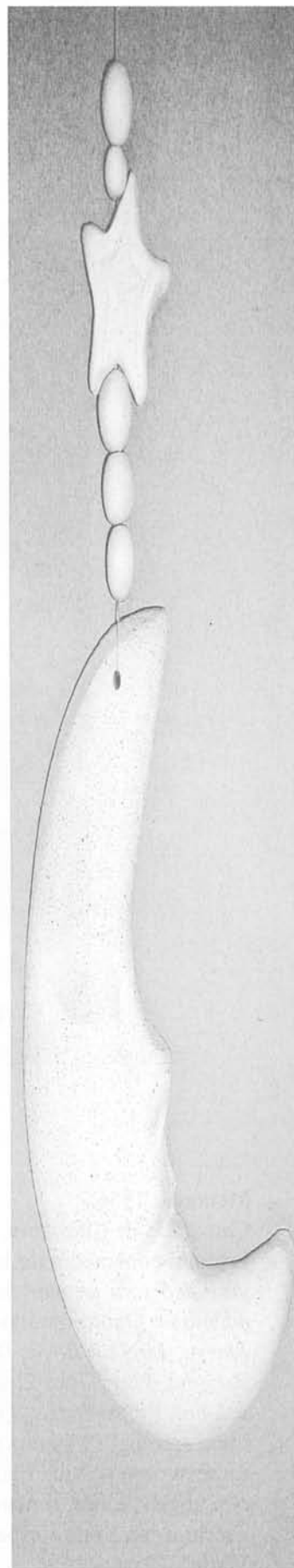
S'Esclop és una publicació cultural i literària que, d'ençà de gener de 2002, va començar la seva II època; la revista i l'associació cultural - que es va formar per imperatius legals - estan desvinculades de qualsevol altra entitat, encara que, en algunes ocasions, ha ajuntat esforços amb altres associacions culturals per fer actes poètics, homenatges a literats, etcètera. *S'Esclop* va néixer d'una idea de Gaspar Servera; en la seva primera època es va editar a Calvià -des de l'abril de 1999 fins el desembre de 2001- per alguns membres de la delegació de l'Obra Cultural Balear, com a suplement literari de *La Veu* de Calvià. El darrer número publicat de la I època, novembre-desembre de 2001, va ser el 18. En desaparèixer *La Veu* dins la indiferència i ofegada de deutes, una colla d'amics -sense cap ajuda oficial ni institucional- decidírem salvar i tirar endavant *S'Esclop*. I, com podeu suposar, cada nova edició ha estat, és, una aventura que ens posa a tots a prova. Fins avui se n'han editat sis números cada any amb una periodicitat bimensual i un tiratge que ha augmentat fins arribar als 501 exemplars actuals. Durant l'any 2003, s'han editat els números 7, 8, 9, 10, 11 i 12.

Des dels començaments, el director de *S'Esclop* ha estat Joan Fullana. Ara mateix el consell de redacció està format per Rainelda Palerm, Gaspar Servera, Miquel J. Servera i Magdalena Vidal. Des del principi, del tractament d'imatges per *escanner* se n'han fet càrrec J. Domènech i Miquel J. Servera, mentre Joan Fullana, a més cobrir altres funcions, ha estat el responsable del seu disseny, de la maquetació i fotocomposició de la revista; i des d'aquest número, comparteix responsabilitat en tots aquests darrers menesters amb Miquel J. Servera. Sabem que *S'Esclop* ha tengut bona acollida dins l'àmbit literari i universitari. Però, l'abast territorial encara és petit, perquè té un tiratge i una difusió limitats, així i tot es rep per subscripció a localitats de Mallorca, Menorca i Eivissa, a Catalunya i a València i en altres parts de la Península i a França.

S'Esclop procura prestar atenció als fets literaris, sobretot a la poesia, encara que s'hi troben articles dedicats a la divulgació plàstica i musical. També s'hi han publicat relats i habitualment s'hi fan presentacions de llibres i hi tenen ressò activitats pictòriques i musicals. Des dels inicis, s'ha pretès que *S'Esclop* fos una publicació oberta a tothom que lliurament volgués expressar-hi. D'altra banda, volem posar de relleu que totes les col·laboracions han estat altruistes i són gratuïtes. I de la diversitat personal i ideològica dels que hi han pres part, així com de la qualitat dels treballs publicats, en són eloqüents testimonis l'índex dels anys 1999-2001, com també ho serà el dels anys 2002 i 2003, (actualment en premsa).

En aquests anys, amb minsos ingressos -produïts per les subscripcions i la publicació d'alguns anuncis d'empreses- amb imaginació i voluntarietat -i sense presumir de pobresa ni sense comptar mai amb cap ajut d'institució pública- s'ha fet front a la precarietat de medis i recursos; i, al llarg d'aquest temps, s'han trobat solucions per fer front a l'increment dels costos de les matèries que usam (material informàtic, paper, impressió, tintes, sobres, taxes postals, manteniment de l'apartat de correus, etcètera) i a les despeses corrents ordinàries. Pel que fa a l'edició de la revista en l'aspecte tècnic -encara que no ens manquen idees i projectes futurs de millora- l'escassetat de recursos de que hem disposat i disposam, tipogràficament parlant, ens ha limitat moltíssim i, per això mateix, tot el recolzament que ens pugueu donar ajudarà a dur endavant la tasca d'edició i divulgació cultural i informativa de *S'Esclop*.

Els que feim S'Esclop us desitjam bones festes de Nadal i un feliç Any Nou!

Ponç Pons

Menorca, 1956.

Catedràtic de Literatura.

Profund coneixedor de les literatures francesa, italiana i portuguesa, ha publicat les narracions *Vora un balcó sota un mar inaudible*, les novel·les *L'hivern a Belleville*, *Memorial de Tabarka*, les traduccions: *Quatre poetes portuguesos*, Premi Cavall Verd de la Crítica, i els llibres de poemes: *Al Marge*, *Lira de Bova*, *Desert encès*, *On s'acaba el sender*, Premi Ciutat de Palma Joan Alcover, *Estigma*, Premi Jocs Florals de Barcelona i Premi de la Crítica Josep Maria Llompart, *Abissínia* i *El salobre*, Premi Carles Riba. Acaba de publicar *Pessoanes*, premi «Alfons el Magnànim» de poesia, i una antologia traduïda al català de Sophia de Mello Breyner Andresen.

La seva obra poètica figura a les més importants antologies i ha estat traduïda al castellà, italià, francès, anglès, xinès, romanès, hongarès, neerlandès, txec i alemany.

Escriu a mà i entre espelmes en la caseta de còdols d'un terreny al camp que es diu "Sa Figuera Verda".

R.

ÚLTIMO ADÉUS

a Fernando Pessoa

Hem estat pocs i trists.
Al cementeri encara
la rosada tenyia
les llambordes d'un fràgil
i humit tel transparent.
No sé qui ha recordat
un sopar d'escriptors
al Martinho de Arcada
i ha parlat amb elogis
del darrer article teu.
Diuen que has demanat
les ulleres i escrit
tremolosa una frase
en anglès: I know not
what tomorrow will bring.
La beguda t'ha fes.
La cirrosi t'ha mort.
Ara ja no aniràs
a Cascais per refer
la teva obra i canviar
solitari el destí.
Un vast desassossec
t'ha portat al lllindar
d'on s'acaba la llum
i comença el no-res.
El bagul està ple
de papers manuscrits
i de llibres futurs
mecanografiats.

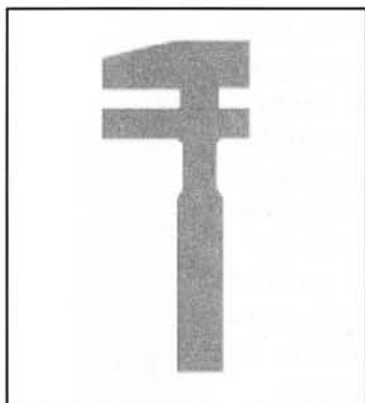
El vell sense interès
de les botines brutes,
l'home gras i vermell
que fuma, el venedor
de loteria coix
que a la Rua de Prata
i la dos Douradores
trobaves als matins
t'estranyaran pensant
anònims: On deu ser?
Seràs com suposaves
només un transeünt
menys en la quotidiana
bellugor dels carrers
de Lisboa amb les cases
de diversos colors
on vas viure i tornaves
a tornar convençut
que d'un quart pis obert
a la ciutat es pot
en silenci trescar
infinit l'univers.
A La Baixa els portals
tenen ombres de dol
i els tramvies van fent
el trajecte més gris.
A pesar que has sigut
un poc rar i distant,
a pesar que, educat,
sempre t'has sentit sol,
evocant els teus ulls,
crec que hem estat amics
i t'enyoraré molt.

Ponç Pons

Gabriel Rotger

Joan & Pedro

ES TALLER

**CANVI D'OLI
ESPECIALISTES EN FRENS
CÀRREGUES D'AIRE CONDICIONAT
(AC)**

**POSTA A PUNT DE MOTOR
FRENÒMETRE (ITV)
LI PASASAM LA ITV
SENSE CITA PRÈVIA**

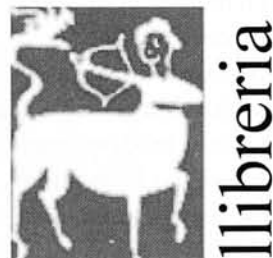
**Telèfon i fax 971 75 53 65
C/ General Riera, núm. 25, baixos
07003 Palma**

**Servei de carretera 24 horas
telèfon 971 47 15 38**

www.comercialmallorca.com

S AGITARI

**Llibreria especialitzada
en poesia**

www.libreriasagitari.com

***Entri a la nostra web i conegui
els serveis que posam a l'abast
dels interessats en Poesia i
Literatura***

- Llistat per autors o títols
- Llistat de novetats i incorporacions al nostre fons
- Informació telefònica:
971 73 06 08
- Informació i comandes per fax:
971 28 33 88
- Informació i comandes per correu electrònic

xabraham@teleline.es

**Servei de venda amb lliurement
contra reemborsament**

**Servei de recerca de títols
de qualsevol especialitat**

***Carrer de Joan Miró, 62
07015 Palma de Mallorca***

Pàrquing a 50 metres

Maduixa i xocolata

És sabut de tothom que hi ha fets,
persones, a les que ens agradaria estotjar
en lloc privilegiat al calaix de les gemmes,
grafiar-les per sempre més a l'atles particular
de la memòria i hissar els seus noms
com a bells estendards d'estima,
ara que la maleïda ira dels homes
s'ha entestat un cop més
a esborrar-nos el poc somriure que ens resta.

Però no podran amb nosaltres.
Com avui, com anit,
oblidarem les seves testes grises i avorrides
i ens submergirem en un tassó de vi
sense fronteres, en la bonança del pa de nous
que sucarem sense rubor
en l'oli sagrat de l'amistança,
en la sang que molt a pesar seu
encara ens corre per les venes.

No hi haurà treva per a l'obsenitat
dels seus gestos. Ens estimarem mil vegades
més un gram de la nostra conversa
que tota la grandiloquència estèril
amb què carreguen llurs canons assassins.

Parlarem de l'art, de la vida,
frivolitzarem si cal, però no deixarem
cap escletxa per on pugui escolar-se
ni un bri del seu odi. I quan arribem
a les postres, ebris de raons i de pau,
brindarem eufòrics per una alba
on seran possibles els somnis dels infants,
de les dones, de tants innocents
descalços i assedegats de justícia.

(Inèdit)

Miquel Àngel Lladó Ribas

50 dies de plàstica a INCA

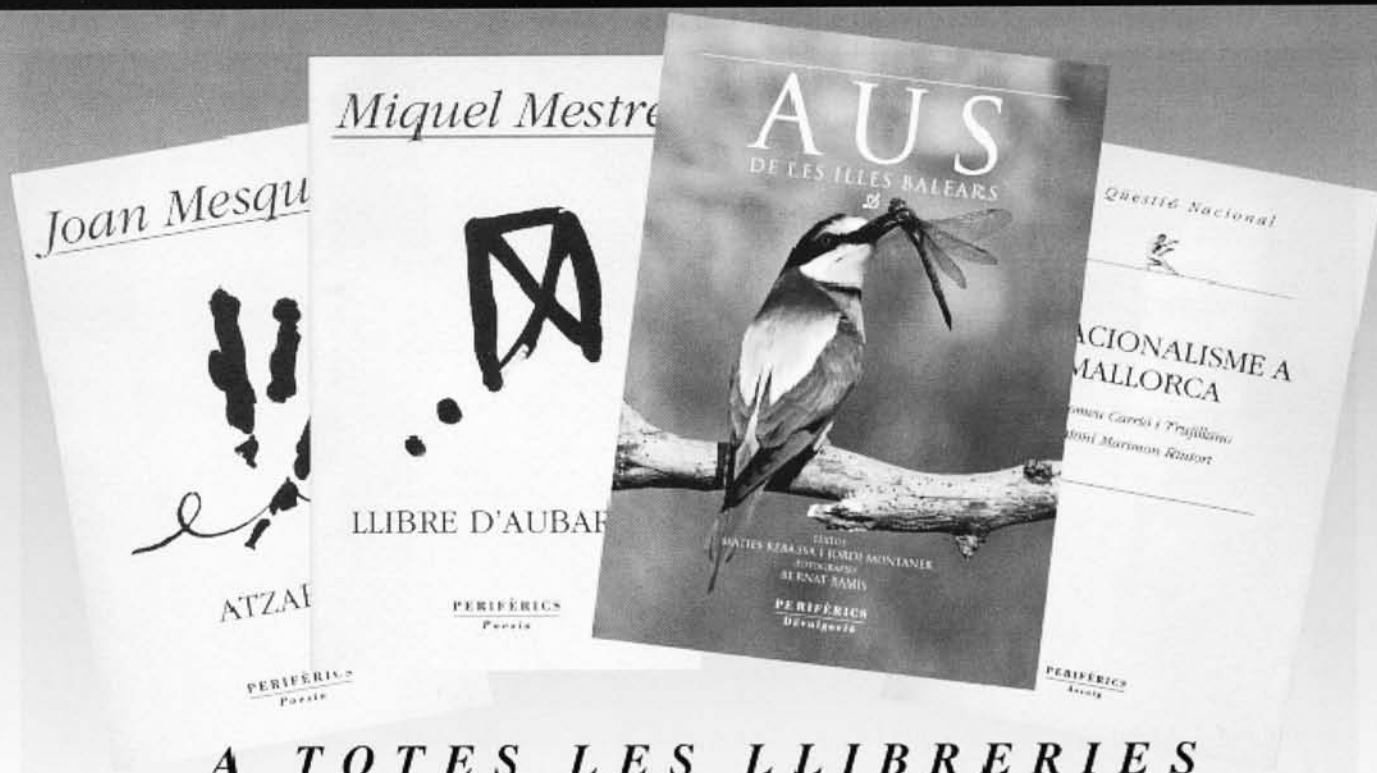
18-26 Febrer ANDREU TERRADES	28 Febrer-9 Març GERARD MATAS	11-19 MARG JOAN PALOU	21-29 MARG SARA GIBERT STEVA TERRADES
30 Març - 6 Abril PERE GELABERT TOMEU CABOT	MIQUEL BARCELO TONI SOCIES	Presentació edicions: "TAFAL" "NEON DE SURO" "SA MUSA DECAPITADA"	

"La jove pintura a Mallorca té ja els seus mites, els seus crítics, el seu públic i, sobretot, les seves frustracions"; eren les paraules de Damià Ferrà-Ponç en el pòrtic de *Dossier de la nova plàstica a Mallorca*; (Ed. Berenguer d'Anoya, s.a., Inca 1980). En el llibre de Lluís Maicas, - amb coberta de Bartomeu Cabot -, Damià Pons i Pons hi escrivia: "Al llarg de la dècada dels 70 apareix i se consolida a Mallorca una nova generació, ben heterogènia i d'expressió polifònica. Son més d'una quarantena els escriptors i els artistes plàstics que durant aquest període han iniciat el seu trajecte pels camins incerts i apassionants de la creació artística. Dins l'àmbit d'aquesta generació del 70, també s'han d'incloure els protagonistes de l'ampli moviment - lingüistes, historiadors del passat i de la literatura, investigadors de les ciències socials, activistes de la normalització lingüística i de les reivindicacions nacionals, polítics i ecologistes - que ha començat a somoure i a dinamitzar, esperem que des dels fonaments, la societat mallorquina, secularment tan estàtica i tan cloroformitzada". (...) El *Dossier...*, que en Lluís Maicas ens presenta és sense cap mena de dubte una primera eina, absolutament imprescindible, per iniciar l'estudi rigorós i crític de la nova plàstica mallorquina". (Fragments del pròleg titulat *L'aventura de la nova plàstica mallorquina*. El cartell que mostrem aquí és el de «50 dies de plàstica a Inca»; (midava 70 x 50 cm.). Aquella experiència artística va ser coordinada per Ferran Gelabert, l'any 1978, a la Ciutat d'Inca.

Raquel Ramos, fotografia

NOVETATS DE PERIFÈRICS

A TOTES LES LLIBRERIES

PERIFÈRICS

Can Serinyà 9, 2n - 07003 Palma (Mallorca) - Tel. (971) 72 79 39 - Fax (971) 71 95 65 - baltar2@baltar.infonegocio.com

CALALOSCANS DE **BARTOMEU FIOL I MÓRA**

ORGANITZA: *Centre cultural Capaltard*

COL-LABOREN: *Departament de cultura CONSELL DE MALLORCA.*
Illa de Llibres. S'Esclop.

PRESENTACIÓ A CÀRREC de **Jaume Pomar Llambias**
i la participació dels cantautors **Jaume Munar** i **Sinto Serra**
Els assistents estan convidats a intervenir a l'acte.

Dimecres, dia 12 de novembre de 2003

"...jo sempre he escrit el que volia escriure en una actitud d'independència total" (...) "...la concepció de la poesia que predominava és que s'havia de fer bellesa amb les paraules i joies verbals i això quedava clar amb Blai Bonet, Josep Maria Llompart, Llorenç Moyà i Jaume Vidal Alcover, s'entenia que la poesia havia de produir bellesa. Jo mai he escrit perquè quedàs bell. Per a mi, la poesia ha estat una investigació en un camí que es podia considerar paral·lel al de la ciència a la recerca d'alguna veritat. Crec que la poesia es pot donar a qualsevol art, no és exclusiu d'un gènere literari. El que jo he fet sempre és un plantejament minoritari i el resultat és difícil. Moltes vegades els poetes es deixen arrossegat per les paraules. En el meu cas no. He intentat dir el que volia dir. He entès la poesia com a investigació i com a comunicació, no com a creació de bellesa".

Bartomeu Fiol

(Fragments de l'article de Sebastià Bennàssar, en el que comentava l'obra de Bartomeu Fiol; va aparèixer en el periòdic «Diari de Balears» el 12 de novembre de 2003.

"...Ca los Cans, un topònim que em va enramar...", "És vera que quan vaig escriure Calaloscans estava empenyat, però també esperançat..."

Bartomeu Fiol

Els germans Josep i Jaume Munar

El músic Sinto Serra

Homenatge a Bartomeu Fiol

A l'espai Illa de Llibres, en el Centre Cultural de la Misericòrdia de Palma, el 12 de novembre es va celebrar un senzill acte de reconeixement al poeta Bartomeu Fiol, el qual feia el seu setantè aniversari.

Després d'unes breus paraules de salutació de Vicenç Calonge, del Centre Cultural «Capaltard», i de Joan Fullana, de «S'Esclop», Jaume Pomar va explicar als assistents la seva interpretació sobre el sentit de l'obra fioliana dins el conjunt poètic de Mallorca; Pomar va afirmar que, juntament al gran coneixement de Fiol dels millors poetes de la cultura anglosaxona, es destacable la seva ferma reacció front als postulats estètics noucentistes i la seva concepció de la poesia com

a recerca de la bellesa, a la que hi ha oposat, sobretot, la recerca de la veritat; el caràcter unitari dels seus poemaris i, en ocasions, l'hermetisme, que accentua la dificultat interpretativa del lector; i, precisament per mor d'aquests trets fonamentals i diferencials -d'ençà que publicàs *Calaloscans*- en va destacar la singularitat que caracteritza el corpus literari de l'homenatjat.

A continuació, li varen ser lliurats a Bartomeu Fiol uns presents: per part de «Capaltard», Vicenç Calonge l'obsequia amb un preciós llibre de fotografies mallorquines antigues, i Gaspar Servera, en nom dels que feim «S'Esclop», li lliurà una estatueta feta per l'escriptora Yolanda Rodríguez.

Acte seguit, -i abans d'iniciar la lectura de nombrosos poemes del que ha de ser el seu proper llibre-, Bartomeu Fiol, en comentar la seva trajectòria literària i la pròpia obra, en primer lloc, va posar de relleu la recerca continuada de la coherència i la reiteració d'una problemàtica, així com la interconnexió cercada que existeix en tota la seva producció.

Tancaren l'acte d'homenatge les actuacions musicals. D'una part, foren els germans Munar, -el poeta Jaume va cantar, acompanyat pel seu germà Josep tres poemes de *Calaloscans*- i, de l'altra, el músic i cantautor Sinto Serra, n'interpretà tres d'altres obres fiolianes.

R.

Lluís Servera, Vicenç Calonge, Bartomeu Fiol, Joan Fullana, Gaspar Servera i Sinto Serra, d'esquerra a dreta a Illa de Llibres, Centre d'informació i promoció de la cultura escrita de Mallorca (Cipcem)

Botiga de pell

ARTICLES DE REGAL

Avinguda Peguera, 66
Local 7
Peguera-Calvià-Mallorca

Telèfon 971 68 67 09
Fax 971 68 79 42
Pep-Toni@wanadoo

TELEVISIÓ, RÀDIO, VÍDEO, HIFI,
FRIGORÍFICS, ELECTRODOMÈSTICS

RED ELITE DE ELECTRODOMESTICOS S.A.

Plaça Abu Yahya, núm. 1

Telèfons:

971 75 12 69

971 20 50 13

971 20 62 14

07003 Palma de Mallorca

"la Caixa"

*220 oficines
al seu servici*

*La 1ª xarxa bancària
a les Illes Balears*

*L'oficina de Joan Alcover,
07006 Palma,
al seu servici*

Al poble palestí

Somnàmbul sense parlar
Pel camp de combat passejava
El silenci descalç d'un home

T'he cercat bescanviant targetes al peu de la tàpia mentre el fang inundava la urgència de viure i, cansat, m'han fet esclau les rescloses de l'asfalt en una taverna ignorat dels fantasmes indignes.

On era l'arment de metall quan febres escopien sang vora l'arrel proscria de les banderes?

Peça per peça voltant un camp de làpides geomètriques les creus efervescent gorgotejen la claror fins que arriben llepissoses les hores del capvespre.

.....

Deixa'm mirar l'aigua sense límit
la plenitud exacte del seu pis
caure a l'encís de la fondària
quan el gest endevina l'absolut
no hi ha termes ni distància.
sols una por a la desembocadura dels llavis
que marca l'itinerari del nou intent.
reclam ni més ni menys
que la superfície del temps que em pertoca.

.....

Per desencadenar el moviment de l'ala
he situat coordenades
al punt just on es preserva encara la claror
el ritme de la respiració
mesura la cadència irrepertible dels dies
i en traça efervescent, les pupil·les,
donen noves proporcions a l'univers.
mantenir la identitat: ordre i pas
enfilant finestres a l'abisme
cap a la destrucció del setge
on la ment venja retxes fugitives.

He oblidat el nom
potser en un joc més del decorat
i el que resta és imprevisible.

Amidem, ara, les diferències
i que el desembarc no malgasti fortuna.
company de nostàlgia i captiveri
quan el coratge impugni un país de joncs i violetes
dóna'm l'adéu vertical
el crepuscle a la calculada direcció del salt
on faci moll el desig.
jo, emmordassat, a les penyes seguiré la ruta
i quan trenquin les veles el pronòstic
una creu s'ajustarà fidel
fins on llampegui un clavell imperceptible d'escuma.

.....

Allà on creix la llum
dispar el vol
vulnerant la progressió de les ones

D'Exili per dues ales, (1987)

Aina Ferrer Torrens

És inútil, escriure versos? *

Ben segur que no. Almenys així ens ho han intentat demostrar els amics Josep Ferran Valls, Alfons Navarret i Xapa i Empar Delgado en aquest sentit "Homenatge" a l'admirat conciutadà, poeta i mestre a la vegada, Vicent A. Estellés. I ho fan sense gaires preàmbuls, conscients que la millor manera d'homenatjar el mestre és, precisament, fent poesia.

En aquest llibre que presentam, aquests tres joves creadors s'han confabulat per reencarnar-se en les inicials del poeta de Burjassot. Han constituït, doncs, una trinitat -no sé si santíssima- des de la qual han llançat la seva peculiar mirada al món a partir d'un vers o pensament estellesià. Curiosament, les inicials es corresponen també amb la primera de les lletres d'algun dels seus noms o cognoms, una bella manera de reivindicar la memòria del poeta. A partir d'aquí trobarem barrejades espontaneïtat, sensualitat, reflexió..., un còctel d'allò més sucós i variat, explosiu a voltes, que tanmateix funciona com una invitació al gaudi, al festeig directe i lúbric de la poesia, confident si més no:

*No sembla far per a guiar-te
mes tu acompanya'm i veurem.*

No us penseu, el seu no és un itinerari fosc a través de la tòpica i predicada fins a la sacietat inutilitat de la poesia. Contràriament al que afirmen els seus detractors, ella viu en una cambra / (...) plena de llum, i canviada, i / quasi nova. Tanmateix els incrèduls, aquells la mirada dels quals no abasta més enllà de la pròpia misèria, tenen encara una oportunitat per pene- dir-se i obtenir l'anhelat assossec:

*L'absolució la vaig rebre pels teus pits:
eren abrics d'encens i campaments.*

Perquè els poetes no som covards, ni vells. Ni defugim la realitat: més aviat és ella qui ens tenalla amb mordales de les quals no podem deseixir-nos sinó a través del miraculós ungüent dels mots. Tampoc no som, com ha pretès algú, demiürs ni sacerdots ni alquimistes. En els temps que corren, som més aviat infermers d'urgències que malden per assistir els moribunds en prendre el seu darrer / brindis / de paraules. De vegades no hi som a temps, ho sabem. És llavors que capgiram el nostre rellotge d'arena per tal que la fina pols torni a rajar. Ens prenem un petit respir, ens menjem un entrepà ben farcit de sana utopia i tornem a sentir, reconfortats, aquella enyorada Sentor a lliber- tat:

*Hi ha temps per a salpar, temps
per comprovar els aparells,
encara resta temps, molt,
no em cal pressa, cap ni una.*

No amics, els nostres poetes no han volgut fer estelles d'Estellés, i perdonau el fàcil joc de paraules. L'han reivindicat com ell hauria volgut, amb versos planers, desproveïts d'artifici, tanmateix gens frívols o insubstancials. Fins i tot s'han permès alguna incursió en la dialèctica de la insubmissió i la revolta, qui ho diria, en els temps que corren:

*ALÍCIA NO travessà l'espill,
aquesta vegada no,
(...)
i qui sap si tenia raó.*

El llibre acaba, com no podia ser d'altra mane- ra, convidant-nos a seguir el curs amb atenció i a posar en net tots els exercicis. Àrdua tasca, qui ho dubta. Haurem de rebostejar calaixos, afilar els vells llapis mastegats, desempolsegar carpetes i lligalls. Així i tot, hi haurà dies en què el desànim o l'apatia s'apoderarà de nosaltres. Aleshores ens assaltarà una altra de les qüestions claus per on discorre aquest amorosit recull: És possible la vida en aquestes circumstàncies? Empar, la tercera de les veus en concòrdia, ens dóna la resposta:

*BONA PREGUNTA ...
I ara que ho dius,
No ens podríem
prendre un bon cafenet
per anar fent poemes?
Què et sembla, amic?*

Jo no sé vosaltres, però el que som jo, m'hi apunt de totes totes.

Moltes gràcies, i enhorabona als autors.

Miquel Àngel Lladó Ribas

* Text de presentació, el dia 4 de novembre de 2003, a Illa de Llibres, del poemari *Homenatge* - de Josep Ferran Valls, Alfons Navarret i Empar Delgado - publicat per Capaltard.

Duc per tot el meu cos una humitat de sal.

V A E

(V)

FIFTEEN MEN on the Dead Man's Chest.

Yo-ho ho and a bottle of rum!

Per dir alguna cosa, no?
 Hi ha temps per a salpar, temps
 per comprovar els aparells,
 encara hi resta temps, molt,
 no em cal pressa, cap ni una.
 La goleta no es mourà
 excepte amb les dolces ones.
 L'obscura llüïssor de la mar,
 'questa matinada o nit
 o impermeabilitat, passar,
 pot passar sense mi una hora.
 I dues també, em trobe
 còmode, la cordovessa
 es demora demorant-se
 en mamar dels fruits més preats,
 fruits caiguts sota l'arbre
 ferotge, nerviós. I pels
 elements naturals, entre
 agraïments florits, llarga,
 delitosament sacsejat.
 Hi ha temps, què he de dir?
 Per reemprendre el viatge,
 per a colpejar amb els peus
 follament la coberta, per
 a traure-li els ulls als peixos
 sense motiu, fent servir els dits,
 llançar els mapes per la borda,
 cantar a la lluna en les nits
 tant fredes que et penetren
 l'ànima, ofegada nau
 o mariner alè. Per a
 volar al pal major, unflat
 el pit entre argent i blaus.
 Per tot i per res, per la clau
 que obre el tresor anomenat
 oceà, clau feta lona,
 fusta, feta somnis però
 mai no prou lloada. Sentor
 a llibertat, t'encadena.
 Et fa pres, capità no és
 títol sinó oblit, llotja, sal.

Queda temps, afine l'arpó.

(A)

SABIA QUE acabaria sent així,
 que els contes de fades sovint esdevenen
 les mentides amb què construir-se vaixells
 amb fustetes propícies per enfonsar-se,
 i aquesta història no podia ser distinta,
 ja te l'havia contada, des de feia anys
 no feia una altra cosa, l'abordament
 de l'amor, la pèrdua de cabells i innocència,
 l'intent de llegir més enllà d'aquestes
 ratlles del periòdic, *sempre mentim*,
 el seu cos feixugament a penes
 podia mantindre l'equilibri, *has de*
deixar-me, un colp més, tu el mirares,
 per última vegada potser, el tragte tacat, com
 si fos un vagabund, si ja ho era això no
 importava, això no era una gran cosa, una
 novetat *estrictament*, i saberes que tocava, deixar
 que pels clivells penetraren en massa els anys,
 a doll, no fou un gran moment, contares amb els
 dits, sí, encara viu, caminares, semblava fals, mes
 encara vas mirar enrera, trobar el buit i això era
 el mateix, la mateixa
 usurpada soledat i els edificis.

(E)

I UNS PITS caiguts com la neu,
 magnetitzats el divendres Sant.
 Una humitat de la vida gutural.
 Sancione uns dits cridaners i
 perpètues ens acostem
 blavament balbotejant
 paraules, de codis nostres,
 al tren que ens porta
 cap al sol rodó i mullat.
 Miraculoses llengües de campanella
 on duc al meu cos,
 una humitat de sal sincera
 i plena de pintacoques
 de glamurós estiu.
 Tu toques la pell
 i jo abstèmia
 d'inventari al meu sexe.

D'Homenatge,
 Capaltard, 2003.

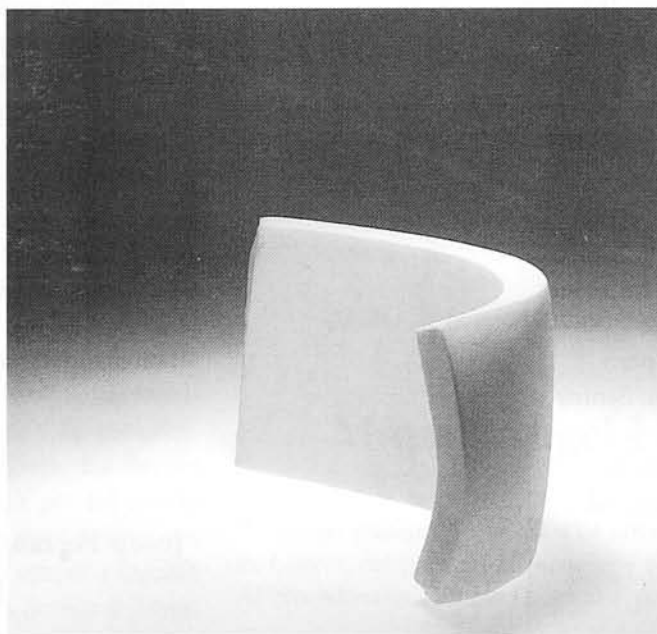
Josep Ferran (V)alls,
 (A)lfons Navarret i Xapa,
 (E)mpar Delgado

Parla el mestre

La meva vida és com un pou,
amb la molsa dels dies fugissers
mig ennegrida ja -quan ja es clivella
la fusta dels pupitres, a l'aula solitària.
Amb el llibant quasi segat, manté
el do de l'aigua fresca:
la pura voluntat de saber i de comprendre.
I vosaltres, anònims minyons, repenjants al brocal
-feliç retaule d'ombres, al llindar de l'escola-,
heu torbat el meu son, al balanci:
madeixa que s'embulla,
seguici de records,
veu fosca de deixebles, que un dia, ja llunyà,
vau apagar la set amb la meva aigua.

(Inèdit)

Jordi Pàmias

Joan Costa, escultura

PREGÀRIA del Caminant

Senyor:

Tot és teu, els arbres,
el bosc, les cigales que canten
fins que rebenten;
fins i tot quan rebenten,
les seves pobres closques buides teves són també.

Doncs et pertanyen també els viaranys i les senderes
allà on el pas fou franc
per a homes i altres
bísties de càrrega,
i ara els calciguen només
escarabats de bolla, rèptils i animàlies.

Heus-nos aquí, oh Senyor:
No som bàrbars turistes rústics
que badem per ruralies transitables
cap a un *green* de golf;
som els teus servents -no te'n recordes?-,
et duguerem per temps fruita dels horts,
formatge blanc i sobrassada tendra,
productes de la terra -teva- i la suor -ben nostra-
(tot a mitges)
(tot?).

El poble, els peregrins, així et pregam a cor :
Volem seguir els teus camins.
Som aquí, Senyor!

...Som uns sis-cents
de tota edat i condició semblant,
amb paciència coordinada.

Els rojos van dir aquell
"no passaran!",
però llavors els teus passaren.

Nosaltres, tanmateix
--a les bones, vam-ell-ara!--,
farem el camí que ens pertany,
ni que estigués escrit
(que no hi està!)
que tot fos vostre.

Hi passarem, doncs.

Lloat sia el Senyor!

98/02/20
(Inèdit)

Joan F. López Casasnovas

**CRISTALERIA
PEREZ SABATER**

Telèfons:

Paco 600 44 44 27

José 607 98 45 97

Toni 607 98 46 97

***Carrer de Son Magraner, núm. 4
Son Espanyol, (07120 Palma)***

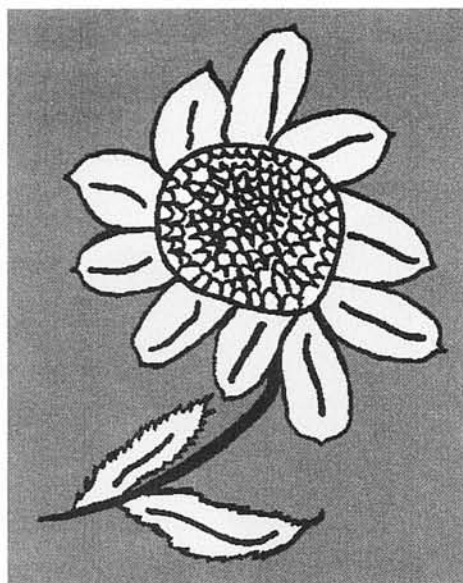
Fax 971 43 90 01

**CRISTALERIA
PEREZ SABATER**

(971 43 84 33)

***Taller
aluminio***

**Dibuix col·lectiu
de l'associació *Gira-sol***

NOTES

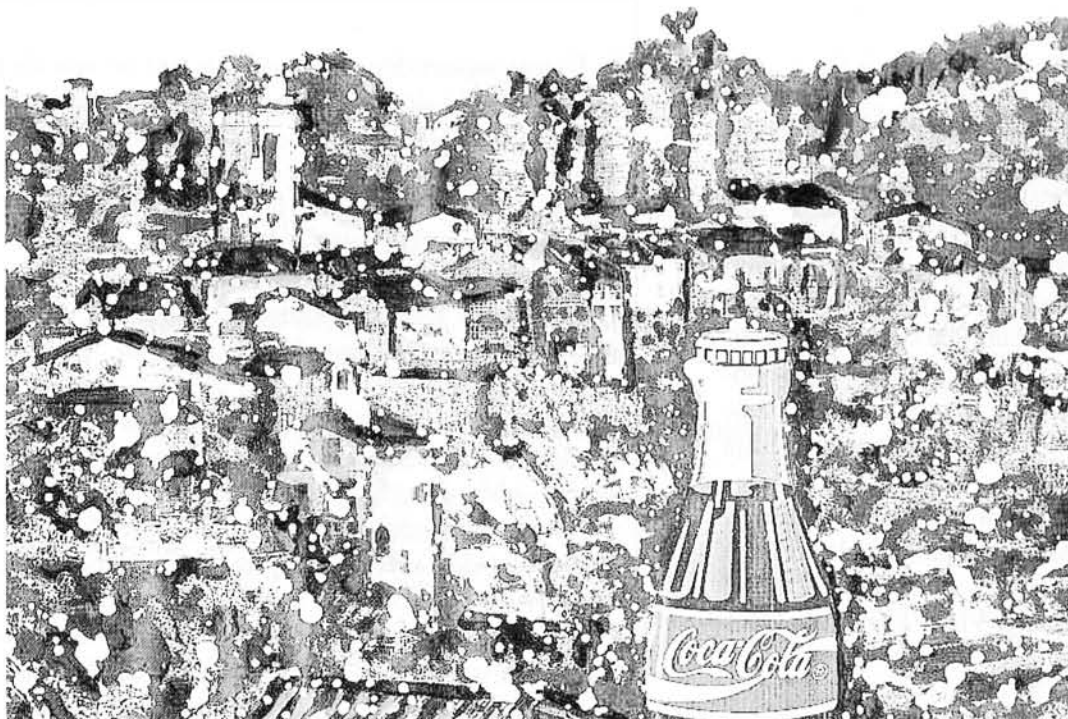
- *S'Esclop, Quadern cultural* no tornarà cap original no sol·licitat i es reserva els criteris de selecció i tipogràfics. El escrits lliurats -d'una extensió màxima de tres fulls a doble espai- hauran d'anar signats amb nom i llinatges i acompanyats del D.I., l'adreça completa i d'un telèfon de contacte. Si es tractàs d'un escrit d'un col·lectiu, el signarà, com a mínim, un dels seus components, que se'n responsabilitzarà. En cas de voler fer-nos suggerències, o si voleu comunicar-nos les vostres idees, enviau-les a l'apartat 332, 07181 Palmanova, (Calvià), Mallorca, Balears.

ERRATA

En la signatura «Poesia francesa d'avui», a càrrec de Maties Tugores i Garau, en el núm. 8 (març-abril de 2003) a la pàg. 30, el 2n. vers d'«En el cim de l'arbre» hauria de dir: "...de la incertesa"; en el número 10 (juliol-agost 2003), a la pàgina 30, en el primer vers d'«Entrada dins l'anònim» s'hauria d'haver escrit: "Cap dels supervivents"

PUNTS DE VENDA

- *S'Esclop, Quadern cultural* es pot adquirir per subscripció anual (6 números per 13,50 euros) i és a la venda, a 3 euros p.u., a la **Llibreria Sagitari** (c/ Joan Miró, 62 d'El Terreno, Palma); **Norma Còmics** (als carrers Nuredduna 7, de Palma i Francesc Martí Móra, 14, d'Es Fortí - Palma); llibreria **La rosa als llavis** (Ramon Llull núm. 16, Palma), **Illa de Llibres-Cipcem** (La Misericòrdia, Palma), a **Santiveri** (c/ Torcuato Luca de Tena, 18, Palma), **Paper & co** (c/ Pérez Galdós, 7, Palma), i també en els quioscos de l'associació **Gira-sol** a l'Hospital General, Son Dureta i Joan March (Caubet).

Francesc Calvet, *Resistència*

Resistència

Des de ca l'Estragués
s'enfila la bruma.
El pont cadent pentina un
ànec
que esbiaixa el riu
esperant,
fal·laç,
l'arribada del Delorian

Tomeu Vanrell

TOMEU VANRELL SALAS va néixer l'any 1977 a Es Castell (Menorca). Des de petit ha tingut inquietuds periodístiques tot i que ha fet pública la seva vocació deu fer cosa d'un any. En aquest temps, ha publicat el seu primer recull de poemes a **Solstici d'Estiu 6** (Fundació ACA), i ha quedat finalista del Premi «Octavio Paz de poesia» 2002. A més, ha participat en diversos recitals de poesia, entre ells el IV Encontre de Poetes dels Països Catalans i a l'Encontre de Joves Poetes que tingué lloc el passat mes d'agost a Formentera. A l'actualitat, becat per l'Institut Menorquí d'Estudis (IME) realitza un treball d'investigació periodística titulat "*La publicitat escrita a la premsa diària de Menorca: evolució econòmica (1869-1923)*".

FRANCESC CALVET I MOTA va néixer l'any 1947 a Barcelona. Entre 1973 i 2000, després que mostràs per primera vegada, el 1972, la seva obra al públic a «Cova del Drac» de Barcelona, les exposicions individuals s'han succeït; a més de les fetes a quasi totes les localitats de Menorca, ha exposat a Bilbao, Barcelona, Madrid, Saragossa i també a Nova York (EUA) i per a la Unesco a Barcelona (1974). La seva participació en col·lectives, a més de a les ciutats abans citades, ha portat la seva plàstica a Eivissa i Mallorca, Basilea (Suïssa), Frankfurt (Alemanya), Auch (França). Ha fet escultura (*Mirall Solar*; *La porta d'Eos* són una mostra del seu quefer escultòric). I, entre moltes d'altres manifestacions artístiques, destaquen les següents: el 1973, realitzà l'escenografia, a l'Institut d'Estudis Nord-americans de Barcelona, del recital *Sota l'ombra d'un arbre* de Jaume Sisa i les escenografies per muntatges poètics d'«Els Mussols» a Menorca i Mallorca (1975-76) i la de l'«Homenatge a Àngel Ruiz i Pablo» a Es Castell (Menorca). Ha col·laborat en nombroses publicacions («Bocaccio»; a l'*Història de l'Art* a «Última Hora», «Garimau», al *Recull de literatura eròtica* d'Ed. Xibau, etc.); ha fet portades de revista («Reduccions», «Dos punts», etcètera) i cartells per a grups teatrals i els dels Encontres I, II, III i IV de Poesia dels Països Catalans; ha il·lustrat llibres, entre d'ells *Abissínia* amb texts de Ponç Pons i *Las dudas del viento* de José Luis Clemente. Té obra a diversos museus d'art: el de la Diputació de Barcelona, el Jacint Verdaguer de Vic, al Consell Insular de Menorca i a diversos ajuntaments menorquins i també a la col·lecció de "Sa Nostra" de les Illes Balears. I en l'aspecte pedagògic, d'ençà de 1976, any en què fundà el Taller d'Art Xoc a Maó, fins avui ha impartit classes com a professor; en l'actualitat, coordina l'Aula de dibuix i pintura de l'Ateneu d'Es Castell.

El nostre col·laborador Maties Tugores i Garau, que té cura de la signatura «Poesia francesa d'avui», és notícia per diverses raons; d'una banda, vol potenciar la poesia que s'escriu a les Balears, donar a conèixer poetes francesos aquí i facilitar intercanvis de pintors a França i als Països Catalans i, així mateix, ressaltar les inquietuds culturals de tota persona conscient de la necessitat de l'idea de que aquest món es pot canviar per mitjà de la cultura.

Com a primera passa, presentarà al lector francès, mitjançant la revista *Jalons*, els poetes mallorquins **Àngel Terron** i **Antoni Vidal Ferrando**, dins la secció titulada "Les domaines"; així, en els núms. 77 i 78 de *Jalons*, després d'una breu presentació, mostrarà *Entrée d'hiver* (Entrada d'hivern), *Romania* 1989, *Le jour des morts* (El dia dels morts) d'Àngel Terron, i *Vent de mars* (Vent de març), *Pouvoirs* (Dominis), *Mysthique* (Mística) d'Antoni Vidal Ferrando. Jean-Paul Mestas dirigeix aquesta revista de Vichy i, a partir d'ara, tindrà el nostre col·laborador com a responsable de poesia catalana.

Per altra banda, la revista *Les cahiers de Thalie*, dirigida des de Limoges per la poetessa i artista Nathalie Lescop-Boeswillwald, publica un article, signat pel poeta Jean-Yves Le Guen, al núm. 36, sobre Maties Tugores i Garau elogiant-ne la tasca d'intercanvi cultural i enumerant el projecte que té el nostre col·laborador, entre d'altres, de presentar a poetes de parla catalana a revistes franceses. En volem ressaltar una definició del nostre poeta: "Poeta és el que fa sentir als altres tota la música enclosa dins l'ànima, tota la bellesa que guarda el nostre pensament; és profund, potent i límpid." Tanca l'article amb una poesia en francès del llibre *Els paisatges de l'ànima*.

Ambdues revistes es poden demanar a S'Esclop, que en cursarà les comandes; *Jalons*, al preu de 4 euros i per 16 euros *Les cahiers de Thalie*.

R.

L'atzar, aquest déu subtil que sap tant bé unir els homes de bona voluntat i, doncs, els poetes, fent uix de les fronteres, m'ha donat el plaer —amb l'ajuda del meu amic poeta en Laurent Bayart, del qual la fraternitat no es desmenteix mai— de conèixer (i de tenir correspondència) amb el poeta de Palma de Mallorca Maties Tugores Garau.

Això m'ha permès tornar-me a lligar amb la poesia espanyola amb la que tenia contactes quan, com a docent a Oran del 1958 al 1964, em trobava dins un àmbit de "pieds noirs" amb arrels ibèriques.

Maties Tugores Garau, té això de particular, ha nascut a França, a Valenciennes, de pares mallorquins, a la segona meitat del segle passat. És, per altra banda, a França on ha fet estudis comptables, administratius i també d'art dramàtic. Deu a la Universitat de Toulouse, sobretot de ser diplomàtic en llengua francesa. Apassionat per la poesia, té la sort de poder expressar-se a la vegada en francès i en català i de beneficiar-nos amb excel·lents traduccions dels amics poetes del dos clans, el que fa aleshores molt bé a la revista mallorquina *S'Esclop*, artística i literària i de molt bona presentació, on a cada número, presenta un poeta francès de talent reconegut (en francès i la seva traducció al català). A l'actualitat, està així mateix en tràmits per col·laborar en la revista «Reduccions» de gran difusió als mitjans universitaris espanyols.

Actualment, té en preparació una gran antologia bilingüe (en francès i en català) amb grans poetes francesos dels quals, la "manera" serà sense dubte de naturalesa que creï èmuls a les Balears i en altres parts i establirà bones relacions d'amistat i de confraternitat de banda i banda de la nostra frontera pirinenca. Les nostres "cultures" hi guanyaran, amb tal fet, i és precís esperar que s'imposaran a tota la nostra Europa. Serà un nou "Renaixement" de les Arts i les Lletres que haurem d'agrair a poetes com en Matias Tugores Garau i als autors que haurà sabut agrupar i donar a conèixer. Una "Internacional de la Poesia", quin gaudi!

Maties Tugores Garau ha dirigit la col·lecció «Pliegos de Poesia» d'Edicions Cort de Palma de Mallorca. Publica a revistes. D'altra banda, és un autor d'antologia cercat; tant és així que n'ha de publicar una de Pierre Jean Jouve i una altra, bilingüe en llengua castellana de la Poesia Francesa d'Avui. Li agrada dir que: "Poeta és aquell que fa sentir als altres tota la música que enclou l'ànima, tota la bellesa que deté el nostre pensament; és profund, potent i límpid".

Per ser el eco de aquest "dir", i donar una imatge forta de la poesia del poeta, de la seva manera per sonar l'indicible, no puc fer millor que fer conèixer el poema següent extracte del seu recull inèdit "Els paisatges de l'ànima". Molts de "somiadors", de segur, s'hi veuran reflectits.

Jean-Yves Le Guen

Quan la tarda s'angoixa,
els sentiments, lentament, es disseminen
i l'aire ofegat, irrita el cos.
Pareix que l'espai indefinit se'n riu d'algú.

A lluny, l'emoció es fa sentir
mentre que una simple mirada,
tal el desig infernal,
allibera aquells pensaments porucs.

L'espai limitar... cerca llavors la senda quimèrica.
Es massa tard... tot es consumeix.
Llavis contra llavis.
Llengua amb llengua.
Sexe protegit per la mà tremolosa i nerviosa.

Aleshores,
l'aire aplaudeix i les penyores s'esfumen.
Les idees s'entremesclen... tot el món gaudeix.

En aquell moment,
els renous del mati em desperten...
i el silenci s'angoixa...
mentre que els sentiments es disgreguen lentament.

De l'obra inèdita *Els paisatges de l'ànima*

Maties Tugores i Garau

Brunet, escultura

Carl Michael Bellman (1740-1795)

Poeta suec i músic. Les seves cançons són molt populars a Escandinàvia. Va començar composant cançons en honor a Bac. Arribà a produir prop de 1.700 poemes, la gran majoria musicats. Va patir la persecució constant dels seus acreadors. Va conèixer la popularitat a la dècada del 1760 amb les seves cançons i paròdies bíbliques. Les seves obres varen ser publicades pòstumament pel seu fill.

EPÍSTOLA Núm. 81

Al cercabregues Ljöfberg en la casa en dol a Dantobommen, escrit al peu de la tomba.

Dedicat al Doctor Blad.

Adona't com la nostra ombra, adona't, Movitz mon frèr,
com dins una foscor desapareix,
com or i púrpura a la pala, aquesta,
canvia a pedra i bocins de roba.
Saluda Caront des del seu riu sonor,
i tres vegades l'enterrador mateix,
mai més premeràs el teu raïm.
Així que Movitz vine i ajuda'm
a rodolar la làpida sobre la nostra germana!

Oh, cabana llunyana i desitjada
sota les branques vibrants,
on el temps i la mort un bell i un lleig
en pols uneix!
Cap a tu mai ha cercat camí l'enveja;
la felicitat, tan fugissera,
mai escapa lleugera dels túmuls.
Enemic allà armat, en veure't prop
trenca les seves fletxes mans.

El rellotge petit sona al ritme del gran,
coronat de flors està l'escolà al portal,
i davant els precés dels sorollosos al llot,
santifica el lloc.
El camí cap al temple rodejat d'una ciutat de túmuls,
és caminat sota un llit de fulles de roses esgrogueïdes,
i de descompostes fustes i llits de cossos,
fins aquí arriba la llarga i negra filera
i s'inclina amb llàgrimes.

Així va anar al descans, de les bregues i les bauxes,
la teva dona, cercabregues Ljöfberg,
allà, on l'herba creix alta i prima
encara mires.
La de Dantobommen ens va deixar avui,
i amb ella totes les alegres lleis.
Qui comandarà ara la botella?
Sedegant estava ella i sedegant estic jo.
Estam tots sedegats.

Traducció del suec d'**Albert Herranz Hammer**

EL POETA I LA CRISÀLIDE

Estudi-Preludi

Al poeta li agradaven les cases amb les finestres obertes de pinta en ample, amb sol de sol a sol. Com la del literat de Valparadís aquell del qui, coi!, mai no recordava el nom, sempre somrient. O, si més no, com la casa on dormia aquests dies a la gran ciutat, on havia anat a cremar alguns mobles, prop de la desena parada de la línia vermella del metro, pujant des de l'estació-centre direcció nord. Malgrat la poca brisa i molta pols, i malgrat les prestatgeries atapeïdes de llibres i DVDs d'entomologia que mai ningú no fullejava ni mirava, una casa ben alegre, sí senyor...!

Però allò no era casa seva: allí estava tan sols de visita.

Al poeta li agradava contemplar mobles i objectes de llars alienes banyats per llum sense additius: la taula de dinar, escriure i fruïr; el llit de dormir, besar i engendrar; els mascarons de proa que havia descobert tallant el vent i l'aigua al bell mig d'algunes sales d'estar; la paperera, ("estarà caramulla de poemes errats i arrugats com la meva?"); les ampolles buides i arraconades de la festa d'ahir, les de la festa d'abans d'ahir, les de la festa d'abans d'abans d'ahir...

La seva casa era un xic així, com la que ara visitava, però no ben bé. Allò l'inquietava i el recomfortava a la vegada.

El poeta feia públic de forma irrevocable el seu grat per la gent que vol mudar de casa i de mobiliari. "M'encanta la gent que vol mudar de casa i de mobiliari!", exclamava esporàdicament mentre plantejava logaritmes neperians per sorpresa, mentre estenia la roba just treta de la rentadora, o mentre punxava amb una tatxa una nova tarja de visita a l'àlbum de la seva col·lecció titulada "Cartolinetes curioses, màxim 60x100 mm". Fins i tot així li va manifestar un dia a la veïna de 82 anys, quan li allargava les bosses del súper amb la seva comanda, (oli, dues dotzenes de salsitxes, mig cogombre i un pot de mozzarella) perquè, pobreta, era massa major per a baixar al carrer per tan poca cosa:

- Senyora, aquí té. I sàpiga vostè que adoro la gent que vol mudar de casa i de mobiliari! De fet, somio a oferir-los de franc els mobles que construeixo amb paraules, assistir després a les seves naixences, i celebrar-les amb la multitud que jo tot sol ja conformo.

Alhora, però, i això ho mantenia en secret, el poeta no coneixia ningú que mai hagués excutat tal permuta total, i intuïa a més a més que en tindria un pànic màxim d'aquesta gent tan volàtil, que a la més mínima opta pel canvi de casa i mobiliari, tant si és gradual

com si és dràstic...

I és que dos angoixes supremes l'empaitaven, al poeta: veure's arraconat a l'ombra d'un tendal polsós i rostit pel sol implacable de l'estiu, i veure's arraconat a l'ombra d'un tendal gebrat i cruït pel gel implacable de l'hivern. Normalment els poetes són valents, però aquest no ho era pas gaire, per no dir gens. En la seva por bipolar hi apareixia un vers del literat de Valparadís aquell del qui, coi!, mai no recordava el nom, sempre somrient:

"Mujer, tu mirada amuebla el mundo",

Un vers tan bell i mortalment perillós com mortalment perillós i bell...

Nus escènic

El poeta continuava la visita.

Una nit titànica, després d'uns spaghetti freds, es va capbussar en la subtil feina de calibrar per als seus ulls miops un dels telescopis abandonats al balcó: un reflector amb qui mai no s'havia pogut enfocar ni tan sols un un trist aeròlit de sucre.

De sobte, es va atrevir a plantejar-se, durant una fracció d'infinít, formar part d'aquella anònima munió de gent que, ocasionalment, muda de casa i mobiliari:

- Sí! Jo podria! Però... per on he de començar a buscar les noves claus?

Al poeta... Al poeta li va bastar recordar una sola llàgrima, copsada per ventura en els ulls d'un fracàs adolescent, per a entendre com ho són d'inaccessibles algunes llars, alguns castells, alguns universos, tan fràgils i tan subtilment indestructibles alhora.

-La fortalesa, mai no se sap d'on surt. Qui l'haurà bastida, aquesta?- s'havia demanat, tot eixugant el líquid que salava la galta humida amb l'índex de la mà dreta. Però ell sempre havia sabut, i és que no era estúpid i de vegades havia pres part en balls de festa major, (malgrat el que sospités el col·lectiu de venedors d'enciclopèdies, tan mudats ells), que tothom fa virtut de la necessitat, i que fins i tot els ulls més tendres són de vegades acer en un escenari d'aigua.

-Podríem canviar el disc, i anar-nos-en d'aquí...- va recitar xiuxiuejant.

El poeta va beure whisky sol. Sol el whisky (sense gel) i sol el poeta (sense gent), en una casa desconeguda.

Al dia següent, el poeta es va fer net les orelles, es va afaitar el cap amb una navalla ben esmolada, va desconnectar el seu telèfon mòbil, va concloure la seva

visita a la casa prop de la desena parada de la línia vermella del metro, pujant des de l'estació-centre direcció nord, i se'n va tornar a una mena de guerra inacabable que ell anomenava "ca meva", a seguir lluitant contra éssers encara i probablement sempre inexistents. O a lluitar a favor d'ells, segons es miri.

El poeta, el poeta... feia temps que el poeta havia fornit aquella incomprendible hostil casa seva amb un mobiliari contradictori: mobles transparents, triats amb el criteri que ningú no sabés mai si eren o no al lloc que els correspon.

Però el poeta no havia trobat encara la fórmula, pobret d'ell, per a no ensopegar-hi, amb els seus mobles invisibles. I així portava els genolls, els colzes i part del crani: plens d'hematomes i magolaments. Ara, amb el cap rasurat, eren estridentment visibles.

Qui hi voldria viure, en una casa així?

O, si més no, visitar-la...?

Diàleg-Epíleg

- Vull néixer!, - cridava la crisàlide. Néixer i créixer, i ser papallona, amb les ales color ambre, o color de pera, o, millor encara, color cafè. Néixer, créixer i ser papallona i poder volar!

El poeta, que havia tornat a la gran ciutat, a calcinar encara alguns mobles més, se li va acostar. Es va parapetar darrere un mur de llaunes d'Estrella Dorada Damm, i la va observar. Semblava un lloc acollidor, el seu capoll opac. S'hi imaginava la nimfa a dintre, surant en el líquid amniòtic (si és que es diu així) d'aquesta casta d'insectes, mentre li maduraven mans, peus i sexe. I el poeta seguia escoltant-la:

- Vull créixer, vull volar...!

Reflexionava el poeta en silenci: "Si ets crisàlide tens un embolcall que et separa del medi hostil, com si fossis un bellíssim astronauta. No t'has de preocupar per ser agent estimador actiu, ni tampoc per ser objecte d'estima passiu. Deu ser immens aquest benestar... Com pot ser, però, que aquesta eruga insolent alci tant la veu, en aquest lloc de fum i soroll, i parli d'ales color de pera?"

Però el silenci és traïció, i la crisàlide, que havia filat els peuots del poeta sota el mur de llaunes d'Estrella Dorada Damm per un foradet de la seva placenta (si és que es diu així), va agafar una de les seves metàfores flexibles, la va doblegar i la li va llençar pel cap:

- Malentenc el teu germen de conte! Deixa d'estimar els mobles contra el terra i acarona o demana que t'acaronin!

El poeta es va espantar, i va retrocedir fins a la seva següent línia de defensa, un búnker erigit amb caixes buides de Pizza-Hut i blindat amb columnes d'ampolles de J&B i Stolichnaya amb taronja. Normalment

els poetes són valents, però aquest no ho era pas gaire, per no dir gens (convé insistir en aquest punt).

- Em desconcerta la gent que vol créixer i ho proclama a crits- va contestar.

- Ets boig? Tothom sap com manipular els seguicis vitals com si fossin les aixetes de casa (si estan rovellades, amb dificultat, d'acord!), i com regar i amanir roses amb mans de mare. És una qüestió de líquid, que no ho entens? No hi ha cap rosa que creixi sense ser regada!

El poeta va recordar amb disgust els seus estudis d'Enginyeria Socio-Emocional, els problemes de quantificació i cosificació que havia resolt a l'assignatura d'Àlgebra Passional, i els riscos implícits en el cultiu d'híbrids de lepidòpter-roser:

Primer) El creixement esbojarrat de cèl·lules emotives es diu "emoplàsia", (vulgo, "càncer de sospirs") i si es cura, que no es sempre, és a base de glops d'estimoteràpia, la qual cosa indueix àlgies de diferent pelatge. És a dir: tot plegat un "mal ro" considerable.

Segon) I per si això no fos prou, en tota rosa hi neixen espines (i no "vagines", aclaria una nota al peu). Si més no, fins a nova ordre. I, ai!, si et punys!

La crisàlide insistia enutjada:

- Que no ho entens encara: La puresa és l'alquímia de les imatges, dels sons, dels sentiments, de les paraules, dels pensaments. La puresa és el mestissatge, i el canvi és màgia. El canvi és màgia. El canvi és màgia.

- Sí, ja ho sé. Però les papallones opteu per volar, i els poetes no. Tan sols pretenem un segment minúscul d'immortalitat, i l'efímer ens confon. Potser és aquí on en una aproximació del noranta-nou punt nou cent per cent no coincidim.

I amb ànim de dignificar aquella minsa defensa, el poeta va extreure una estrofa de Baudelaire de la butxaca del seu anorak, la va col·locar al seu arc, el va tensar i va disparar:

*O vierges, ô démons, ô monstres, ô martyres,
De la réalité grands esprits contempteurs,
Chercheuses d'infini, dévotes et satyres,
Tantôt pleines de cris, tantôt pleines de pleurs,
(1)*

...però va errar el tret.

La crisàlide ja eclosionava, trencant les parets gelatinoses del capoll, i batia unes ales color romaní amb fúria de diumenge esmitjat. L'espectacle de la naixença va posar el poeta en fuga...

- Nyieeeeeuuuuuuuu...!

...però es va aturar en sec, amb coratge desconegut, quan aquest discurs mutat va solcar l'èter i va ferir el seu lòbul frontal:

- Com a papallona nounata en aquesta època, he de

mester peremptòriament mobles estil maxi-cosi, cuco, bressol de disseny i trona elevada. El mimetisme del qual he de fer gala m'ho exigeix. Com puc obrar, però, si els magatzems il·lustres es troben en hores de clausura, i els artesans i menestrals ara parlen altres llengües que no comprenc?

- Lepidòpter-roser!,- va esgargamellar-se el poeta. Jo dispo de mobles camuflats a bastament. Estira aquest caramell de cànem que et llanço i acosta't a mi. L'ésser delicat que ara el mirava amb ulls polièdrics i silenci solar no recordava en absolut a l'insecte cridaner anterior. Va desplegar una de les seves extremitats articulades i va establir contacte amb els dits desentrenats del poeta.

"És hora d'encetar un nou viatge", va pensar.

Aquest viatge, però, no el viatjaria sol..

(1)

*"Oh verges, oh dimonis, oh màrtirs, oh monstres
grans esperits que menyspreau la realitat
ansioses d'infinít, sàtires i devotes
tan prest plenes de crits, tan prest plenes de plors".*

Estrofa de *Femmes Damnées*, de "Les fleurs du Mal".

(Conte inèdit)

Rafel Serra Costa

Tòfol Sastre

Rafel Jaume *

Diuen, i ho crec perquè ho visc en pròpia pell, que amb els anys els records s'afinen, el temps es mitifica i la boira escampa. Per això he obert la llibreria Cavall Verd en la memòria. Petit jardí de paraules. Versos en pots de confitura i remeis d'aspirina. Sentor de lleixiu. Flaires d'una pobresa neta que l'Autor, en majúscula, que avui homenatjam, coneix, viu i gaudeix de la millor manera que sap: l'estima cap a les arts, la sublimació dels instints en una illa tancada i en permanent estat de revista, com deien a la "mili".

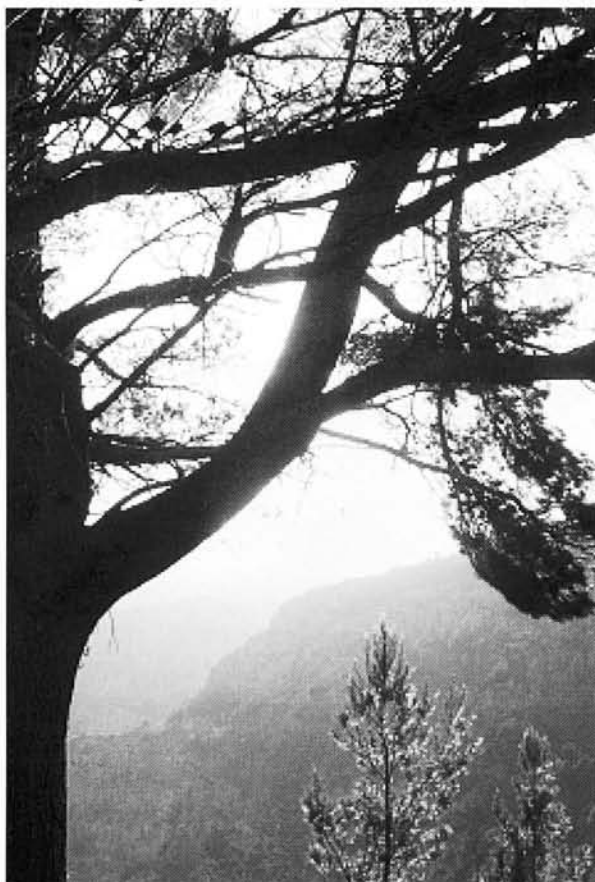
Per a més inri la manxeta de la plaça d'en Coll no funciona. Els nins tenen set. Per què serà que les manxetes d'aquesta ciutat sols treuen silenci?

A tot això, en Guillem d'Efak circula amb la bicicleta per la plaça Santa Eulàlia: plaça de coloms, perruqueria i funcionaris, bars i Casa del Socors que guareix i no demana més que el document nacional d'identitat. En Josep M.Llompert, d'altra banda, amb pas ferm i decidit travessa el carrer del Vent, vents d'empenta i Mondragó i Mandràgola i Jerusalem, amb figura de Quixot amb paraigües i no llança, Santa Clara. En Llorenç Moyà surt de la biblioteca Ramón Llull i entre ombres de verges i pròlegs de novembre es perd per l'Assistència Palmesana on representen una obra d'en Mingo Revulgo: El Rei Pepet? En Llorenç Villalonga entra a l'església de Sant Francesc mentre els àngels s'absenten, perquè no és l'hora del rosari sinó l'hora de veure el "Realísimo Madriz".

Amb un posat d'allò més escèptic i amagat l'esguard sota ulleres tot s'ho mira, s'ho beu i s'ho qüestiona el poeta Rafel Jaume, però ell seguint l'exemple dels seus companys de lleva no vol ser ovella i es rebel·la contra l'uniformisme, i com tot ésser humà, amb les seves virtuts i contradiccions, lluita a la seva manera: versos, crítica d'art, ideòleg. Amb el seu gra de sorra col·labora a deixondir uns ciutadans plens de mancances, un país ple de verds i blaus estesos cap al despropòsit, cap a la ignorància com a norma suprema de la llei i la repressió. Perquè el poeta Rafel Jaume s'endinsa dins la llengua del seu poble, s'iden-

tifica amb la seva gent i el seu barri i a partir d'aquí, devers els anys 70, comença el seu treball més agosarat. Deixa la feina segura al col·legi dels Teatins i obre, primer en el carrer de l'Argenteria i després a la plaça d'en Coll, la llibreria Cavall Verd, on sols es venen poemes i dibuixos.

La llibreria «Cavall Verd» esdevé un lloc d'encontre d'escriptors, un cau que propicia noves aventures editorials com Guaret, Tafal, la Musa Decapitada, Ravenet Verd, Pantaleu i d'altres. I per mantenir la seva il·lusió, el poeta treballa com a corrector al diari *Última Hora*, treballa fins a les cinc del matí i arriba puntualment a les 10:30 a la seva llibreria on l'espera el seu amic Toni, després, al vespre, visita les galeries d'art de ciutat per així poder fer la seva crítica d'art. Qui podria pensar que rere aquell posat fràgil hi havia un ésser lluitador, incansable, constant? I quina casualitat, els seus companys de lleva també semblaven febles, però no, no ho eren. Ells conreaven l'estudi, el seny, la paraula. Aquestes virtuts eren els seus músculs principals. Quanta energia! Quanta saviesa! Quanta veritat! I tot com a formiguetes, dia rere dia, mes rere mes, aguantant el pal del

Fotografia de Pere Ferrer

nostre vaixell malgrat les tempestes, la censura, l'empressonament en alguns casos, i sobretot la indiferència quasi general d'un poble castrat per la manipulació i la manca de llibertat.

Però hora es de parlar de la *Plaça de la boira* i el primer que cal dir i anomenar és el meravellós llibre publicat per l'Institut d'Estudis Baleàrics titulat *Plaça de la boira -vida i obra poètica de Rafel Jaume-* a càrrec de Bartomeu Bauçà, llibre imprescindible per conèixer de primera mà la vida i obra del nostre estimat poeta. Aquest llibre m'ha estat i és un llibre imprescindible de consulta i estudi. Sí, *Plaça de la boira* pertany a la història de la Soledat, com hi pertany el poeta que els ha escrit i hi vivia aquella família de Ca ses Mulet, és la història d'una barriada, contada per gent humil que a poc a poc va morint...

*Na Caparri, Es Barbut, Sa Safranera,
Na Canterina, N'Albis, Madó Rata,
Ses Blaves, Na Juanita Vola-vola,
Na Bolla, En Cuartillet, Na Xupa blens,*

Perquè la *Plaça de la boira*, poema històric i social, destaca més pel seu to narratiu que no líric, retratant amb molta ironia i a vegades sarcasme, surrealisme i unes pessigades d'humor negre, una època, la dels anys 40 als 50, del barri de la Soledat. Retrat que us puc assegurar es pot extrapolar a altres barris de Palma.

Fotografia de Pere Ferrer

La poesia de Rafel Jaume es basa en la vida quotidiana, però en ell esdevé una poesia profunda, nascuda del recolliment interior i, per tant, una mica visionària. Així les figures entranyables de la botiguera on podíem trobar el gènere dins ribells amb aigua; els cafès, catedrals de l'enrenou, del joc i de les lloques i escopinades; els curanderos i curanderes que no faltaven a missa per allò de les bruixes; la fàbrica de flassades o església del jornal; el cotxer dels morts; la xerrameca de la gent com quan s'acusa el carboner de banyar el carbó perquè pesi més encara; el cinema i la pianista i el teatre de ca ses monges; el repartidor d'alfals per les botigues; el prejudici cap els gitanos; la construcció de l'església i la religiositat extrema, cosa normal en aquells temps de "pecat", novenes, quaranta hores, viacrucis i negres sotanes i besades a les mans i missa diària; els carreters del barri; el guardador de cabres que mor envoltat de "banyes"; el verdurier; la bugaderia de les padrines, etcètera.

Però hi ha sobretot, i ja per finalitzar, un sonet que marca totalment la idea del llibre que el poeta ens ha volgut deixar, és el sonet titulat "No me'n vull fotre de ningú. Sinó" que diu així:

*No me'n vull fotre de ningú. Sinó
a l'inrevés, escriure de les coses
per mi viscudes i dels homes que
he conegut, petits, i quasi sempre*

*menyspreats pels altres, els qui se creien
tocar amb un dit el cel i el que tocaven
amb un dit era el cul ben seu i gràcies.
Estimo gent anònima i genteta.*

*El ferrer més obscur que la fornal,
la peixetera tota veu i mosques.
El que dorm en un banc. La dona grassa.*

*El que és menut com a joguina d'home.
El que travela. La que cau en falta.
D'ells puc aprendre les lliçons més curtes.*

Vicenç Calonge i Gustà

* 06.11.2003. Extracte del llegit a L'Illa de Llibres amb motiu de la presentació de *Plaça de la boira*, editat pel CIM dins la col·lecció Mixtàlia.

ELLA ERA, SOBRETOT, CARNAL

NACIONALISME

Ella era, sobretot, carnal.
 El vernís d'oli que la feia escultòrica i endolada
 no frenava la sang i la proximitat.
 Setze arcs entre la seva boca i el cor,
 un nínxol en el seu mirar de foc,
 i el cabell ple d'aus custòdies.
 Ella es creia fortalesa,
 mur de severes arestes,
 però era, sobretot, aroma de taronger,
 pregària de campanar,
 llàntia en un llindar d'arcades bicolores.
 Ella era, sobretot, blanca.

Des de que tu esqueixares el mapa del meu cos
 -fora carícies -
 i descol·locares les fronteres entre cor i cervell
 ja no tinc nacionalitat.
 M'has llevat el que qualsevol té,
 el primer,
 l'etern,
 la norma fonamental per a existir:
 una pàtria d'on venir i a on anar,
 un recer on esperar l'inevitable.

INTENTS

Tot el suc es perd pel dull del pensament
 que has enguixat de negre i de retir.
 Cerques un viarany oportú
 per justificar les màscares,
 Però sols has tapat la sortida
 amb sabonós desordre.
 Jo voldria angelitzar-te,
 rectificar mordales i perjudicis,
 però tu has fet de l'ànima, quarter,
 de la calor, una flassada tintada de tristor,
 del meu sexe una bescunsera cuneta on quedar-te quiet
 quan arriba la por.

(Inèdits)

Francisca Pujol Figuera

Toni Riera, escultura

AMB EL CRIT

Tanta lentitud plena de silenci
i el premi de la finestra tancada.
El paradís de paper a la nit
i la sordesa de pedra amb el dia.
Freda fuita, vernís fulminador!
No de dol, aferrat a tu, convex.
Tot és mentida amb fogositat groga.
T'esperaré, sense probable sort,
obscura devastació, germana.

NIT I DIA

Serà millor no rompre el gerro dels mots.
Haurem de moure les nostres mans amb seny.
A poc a poc, buscar i tocar la pell
de vidre. No deixar que s'escapi, lent,
el moviment atenuant dels llavis.
Caldrà triar allò que per a ser dit
tan sols importarà dar-ne l'essència:
unes lletres que juntes seran cançó
i el camí, l'afegitó del silenci.

TORNO

Torno, lleial, amb el gall del meu pensar.
Dormit, no torno amb mi, però revisc.
I és quan més dormo, quan molt més bé visc:
toco i poso calentes parts de mi, allitades,
cap a la proporció germinal del teu cos.
Tu també dorms, sota flassades separades
de la pell. Sembles, dormida, un esbós
del color blanc. I la cambra regalima
una llet de llum primera, i t'estima
la vida, t'estima la mort, dormida.

Gaspar Servera, sèrie Marylin, núm.3.
Collage sobre cartró (2002)

Bartomeu Ribes Guasch

Del llibre encara inèdit *Llengua mortal*

Poesia francesa d'avui

Maties Tugores i Garau

Nascut el 1934 a Sainte Terre, al sudoest francès, JEAN CHATARD ha publicat més de trenta llibres i ha estat el responsable de les revistes «Le puits de l'ermite» i «Soleil des loups». Com a crític col·labora amb onze revistes. De la seva obra, destaquem: "Monde rouillé" (Ed. Traces), "Les éboulis de l'an" (Ed. Soleil Natal), "Les laisses de l'amour" (Ed. Décharge). Ha participat en vuit antologies, la darrera de les quals ha estat: "Histoire de la poésie française" de Robert Sabatier (Ed. Albin Michel). Pierre Seghers, el gran poeta i editor de poesia, va dir d'ell: "...anar cap a l'essencial, al cor de les geodas, sempre més endavant... la vida dins els seus poemes, la rotura de la seva personalitat per la reina vital, la invenció..."

JOUR BLANC

La tristesse lui sied mais pas la solitude
qui démonte un à un les échelons du froid
et débusque les ors

et repeint la clarté

Il lui faudra discipliner le cœur
et s'étendre endormi en ces autres ténèbres
attendre qu'un voyou (que l'on nommait présent)
veuille bien s'éloigner de ses émois superbes

On parlera de la douleur en évoquant parfois
ces poèmes inquiets chapardés pour tout dire
au vent du temps qui court en fauillant
les marées hautes en s'enlisant
une nouvelle fois en ces paroles délébiles
que nous portions à bout de bras

Personne n'entendra s'éteindre l'arc-en-ciel
personne n'ouvrira la porte des nuées

A peine si le jour s'habillera de blanc

(Inédit)

DIA BLANC

La tristor li cau bé però no la soledat
que desmunta un a un els esglaons del fred
i desallotja els ors

i repinta la claredat

Li fera falta disciplinar el cor
i estendre's adormit dins aquelles altres tenebres
esperar que un bergant (que es deia present)
vulgui bé allunyar-se de llurs emocions superbes

Parlaran del dolor evocant de vegades
aquells poemes inquiets furtats per dir tot
al vent del temps que corre escorrent
les plenamars enfonsant-se
una altra vegada dins aquestes paraules deblebles
que dúiem fins al cansament

Ningú no sentirà apagar-se l'arc de Sant Martí
ningú no obrirà la porta dels núvols

A penes si el dia es vestirà de blanc

(Inédit)

Jean Chatard

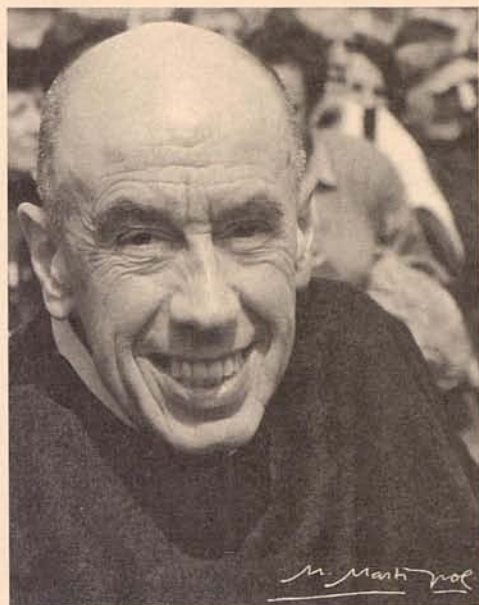

El braç és el balsàmic horitzó
on descansa
el solitari corb marí.

AVUI
Poesia de
Jean Chatard
2003

"El braç és el balsàmic horitzó on descansa el solitari corb marí", Lluís Florenç (2002)

Adéu company!

MIQUEL MARTÍ I POL havia nascut el 19 de març de 1929 a Roda de Ter, on als catorze anys va començar a treballar a una fàbrica del tèxtil fins als deu anys quan va emmalaltir de tuberculosi. El passat 12 de novembre, va acabar seu itinerari vital a Vic.

Lligat al món del treball des de ben jove, i home de feble salut -patia d'esclerosi múltiple, i, d'ençà de 1973, esdevingué pensionista-, però, de gran força expressiva, se'l considera el poeta del poble i del compromís personal, que va mantenir al llarg de la seva existència.

Com a ciutadà preocupat pel seu entorn humà i urbà, no desconeixia el problemes que afectaven a la seva comunitat i s'hi implicà de debò; des dels anys 60, es va comprometre en la lluita social, cívica, política i nacional. No li varen ser gens estranyes les qüestions socials i, conseqüent amb si mateix, va prendre part en activitats culturals i polítiques, va participar en fòrums cívics, conferències i en els concerts de la Nova Cançó.

Pel tractament acurat dels mots, per la seva visió personal de l'amor, la mort i el sofriment i per la força de les seves paraules, l'escoltaren i llegiren persones de tota casta; fins i tot aquells que mai llegeixen ni escolten poesia... La seva influència es projectà en l'obra d'altres autors i cantautors; alguns dels seus poemes foren cantats per Celedoni Fonoll, Ramon Muntaner, Maria del Mar Bonet i, sobretot, són presents en la discografia de Lluís Llach.

Miquel Martí i Pol havia conreat el realisme: *El poble*, *La fàbrica*, *Vint-i-set poemes en tres temps...* I arran de la publicació de *L'arrel i la crosta*, *Amb vidres a la sang* i *El llarg viatge*, en els anys 70, la seva projecció pública va començar a tenir transcendència i reconeixement popular. Molt més endavant, i coincidint amb el seu setantè aniversari, es va celebrar l'«Any Martí i Pol» (1999) amb encontres, conferències, exposicions i edicions especials. La interpretació de *Si alguns mots o la paraula* de Martí i Pol que feren aquí, al saló d'actes de CCOO, Toti Soler i Cinta Massip, va ser una excel·lent ocasió per mostrar, un cop més, que era un poeta estimat pel seu poble i, així mateix, per reafirmar el seu compromís amb la cultura i la llengua del nostre país.

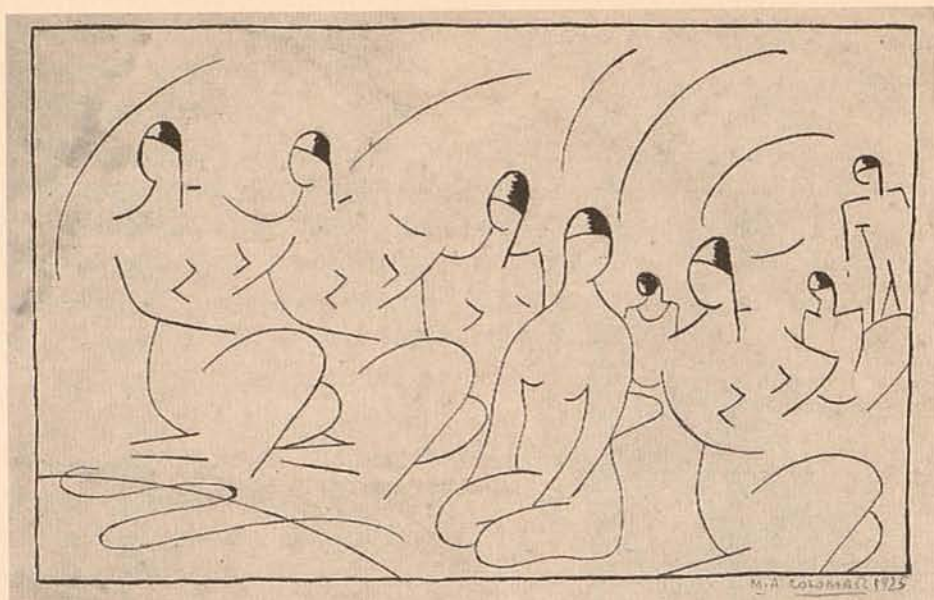
Part dels seus llibres s'han traduït a l'alemany, l'anglès, castellà, francès, italià i asturià i, així mateix, hi ha poemes seus en antologies en rus, portuguès, neerlandès, eslovè, búlgar i japonès. I un poema seu fou traduït per la Unesco al xinès, l'àrab i l'esperanto. De traduccions, ell n'havia fetes algunes; s'hi inicià, juntament amb Jordi Sarsanedas, amb *Ciudadella* d'Antoine de Saint-Exupéry (1965); havia traduït *El salari de la por* de Georges Arnaud; *Per una teoria de la nació*, de Robert Lafont; *La mesura de l'home* de Simone de Beauvoir; *Tristos tròpics* i *El pensament salvatge* de Claude Lévi-Strauss, *El gran zero de l'escriptura* de Roland Barthes...

Ell mateix va definir la seva manera poètica com "*senzilla, tendra i profundament marcada...*" I, segons contava en una ocasió, per a ell, havia constituït "un recurs anímic", que l'ajudà a superar els pitjors moments de la seva malaltia.

Interessat per la condició humana, l'individu i la identitat, i summament respectuós amb la llibertat dels altres, a desgrat de la seva poca salut, estimava la vida i -malgrat se'l consideri un poeta culte i íntim- sabia connectar amb el seu poble, perquè el seu sensible esperit captava, amb transparència, els seus problemes i, sobretot, perquè sentia, i feia sentir-la, estima pel seu país i permanent preocupació pel seu poble i la seva llengua.

Joan Fullana

Escrit a Ciutat de Mallorca, novembre de 2003.

Miquel Àngel Colomar (1903-1970)

Sense títol. Tinta xina damunt paper (1925)

AL LUCINACIÓ

The presentit.

La nit era llarga i fonda.
Sorgies tu, negra i alta.

Sorgies tu --negra i alta --:
palma de dol, liri negre.
Vinclada.

Càl·lida la teva paraula
--...sorgies tu, negra i alta...--
dringava.

La nit era llarga i fonda.
Sorgies tu, negra i alta.
...I com un'au tímida, l'hora
giravoltava.

M. Àngel Colomar

Publicat a «La Nostra Terra», Any V, 1932.
(Hem respectat la grafia així com hi va aparèixer).

AIRE ACONDICIONADO - EQUIPAMIENTO HOTELERO

HUMICLIMA

SERVICIO Y GARANTIA

www.humiclimate.com

HUMICLIMA · Camí Vell de Bunyola, 39 · Pol. Ind. San Castelló · Palma de Mallorca · Tel. Oficinas 971 431 216 · S.A.C. 971 431 090 · Fax 971 200 228 · 971 754 751 · E-mail: humiclimate@humiclimate.com
KLIMA HOTELS · Avda. 16 de Julio, 53 · Pol. Ind. San Castelló · Palma de Mallorca · Tel. Oficinas y S.A.C. 971 900 390 · Fax 971 900 395 · E-mail: klimatehotels@ono.com